

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la

Administrațiunea tipografiei archidieceșane Sibiu, strada Măcelarilor 47.
Correspondențele sînt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiu, în 31 August.

Mai zilele trecute s'a instalat la Oradea-mare nou denumitul episcop Laurentiu Schlauch, cunoscutul președinte și protector al reuniunilor de maghiarisare din părțile Satmarului.

Instalarea aceasta pe noi nu ne ar privi tocmai direct, dacă în răspunsul seu episcopul Schlauch adresat către clerul gr. catolic, nu ar fi accentuat unele vorbe, pe cari noi nu odată am avut ocaziune a le auzi din gura prelaților catolici, și de multe ori chiar și din gura preoților catolici cu ritul grecesc.

Eată cam cum se exprimă noul prelat de la Oradea-mare către clerul greco catolic:

„Pe noi ne unesce o legătură intimă avem un cap al bisericeii, o credință și o patrie.”

Ori-ce om nepreocupat va vedea în răspunsul acesta laconic raportul, ce există între biserica romano-catolică și cea greco-catolică.

Până bine de curând biserica greco catolică mai avea și un caracter național oare-care, dar încetul cu încetul acest caracter începe a dispărea și a face loc cosmopolitismului intrupat în sinul bisericeii catolice.

Despre aceea, că românii greco-catolici ar avea un cap cu romano-catolicii, noi nu avem să ne îndoim, și nici le stricăm gustul, dacă nu au destul cu căpetenia diecesei, ci trebuie să mai alerge și pe la Roma și Strigoniu, dar cumcă credința românilor greco-catolici este și ar fi tot una cu a romano-catolicilor noi tare ne îndoim, și aici de basă nu avem să luăm pe cei ce au peregrinat prin institutul de propaganda fide, ci pe poporul român de confesiunea unită cu biserica Romei.

Este în genere cunoscut, că românului în biserică îi place să audă limba lui, — ear frumșețea ritului oriental și a ceremonialului din biserica răsăriteană nu a fost trasă la îndoială până acuma nici de cei ce le place a avea o credință cu catolicii.

Se scie, că atât Atanasie cât și următorii lui de pe scaunul metropolitan din Blaș, s'au ferit de a face cauză comună cu catolicii, ei din contră au susținut lupte mari și grele contra iesuiților, cari și pusese piciorul în mănăstirea din Blaș și nu unul din episcopii greco-catolici a trebuit chiar să ia lumea în cap de denunțările iesuitice și să părăsească scaunul episcopal. Trecutul este oglinda viitorului, și dacă astăzi oamenii nu se mai uită în oglinda trecutului noi nu avem, ce le face.

Avem și noi greco-orientalii multe de făcut și de dires în biserica noastră, dar pareni-se, că frații

greco-catolicii încă nu au mai puțin de deres de cât noi. Cu toate acestea tocmai acum a întreprins archidieceșana greco-catolică o colecție între români, ca să adune bani pentru iubilul papei de la Roma Leone al XIII-lea.

Că la loc este, ca tocmai acum, când scoalele și bisericile române greco-catolice, nu stau nici cu un fir de păr mai pe sus de ale noastre, o lăsam să o judece acele țiare, cari și-au făcut un idol de a preamări și a se inchina celor din Blaș. Vorba e, că colectele se fac și preoții greco-catolici emulează în vorbiri și și dau mare silință, ca fie-care să esceleze mai mult întru adunarea de sume, cări se le pună la dispoziția Vaticanului, ca apoi de acolo să le împartă la missionari, cari au frumoasa (?) chemare de a reintoarce la catolicism pe schismatici.

Încât ne este nouă cunoscut, în lumea toată, sunt mai mulți oameni necreștini ca creștini și dacă Preasântul dela Roma și-ar îndrepta privirile spre aceia, ca să-i ducă în sinul bisericeii creștine, nu am avea cuvinte de a-i lauda prevederea și silința, ce și-o dă, ca să corespundă înaltei sale chemări, dar când scim, că cu banii adunați de pe valea Mureșului, a Târnavelor și a Oltului se vor întreprinde în Romania, prin Bulgaria și Sârbia încercări fatale de a desbina pe fii unui și a celui popor, atunci desaproabăm pe cel ce a inițiat colectele și desaproabăm pe cei ce lucră la realizarea unor planuri deșerte și păcătoase. Noi scim, că nu este o biserică creștină, ca să nu propage învățăturile sublime ale lui Christos, nu este una singură, care să nu fi scris pe altariul seu pacea, buna înțelegerea și iubirea de aproapele și tocmai de aceea dureros ne atinge lupta întreprinsă în favorul catolicismului, chiar și între noi între români, ai cărei fii din popor și aș dă și le place a ține, că: sunt de legea românească. Erau timpuri, când stindardele române purtate de flăcăi români reportau victorii pe câmpul de lupte și domnitorii ridicau biserici și mănăstiri în amintirea acelor lupte și atunci românii erau toți de o lege, ba mai mult, românul sub expresiunea „pe legea mea” apela la cuvântul seu de onoare și era rar român, care să nu se țină de cuvânt, când odată el apela pe legea lui.

Oare de ce era tocmai necesar ca aceea lege, la care românul ținea așa de mult, să se dărăburească, ca să se demoralizeze un popor încărcat cu atâtea virtuți strămoșesci, — și sfâșiat odată să nu mai fie capace, de fapte glorioase, cum fusese el, când era în toată splendoarea lui în integritatea lezei lui. — Și dacă totuși a trebuit să se întempele sub presiunea unor machinațiuni diavolesci o spargere și o rumpere,

de ce să nu recunoaștem cu toții, că ea numai fatală a fost și va fi în veci, și odată puși pe acest teren, să nu-i mai dăm putere nouă, să nu mai încăldim, cu căldura inimii noastre românești o lucrare, care ne a adus toate desastrelor și ne a sfâșiat, ca cu înlesnire să ne sdrobească și să ne facă aproape de ris; ca mai târziu tot noi să contribuim cu dinari storși din pungii românești spre a continua opera distrugerii între noi și mai departe.

Ni se vor spune multe de toate, ni se vor face cai verzi per păreți, că banii acestia, numiți fileri de ai lui Petru per abuzum, au să fie designați pentru biserici și scoale sêrace, dar noi scim și din isvoare sigure avem cunoștință deplină, că ei au să fie întrebuințați pentru lățirea catolicismului în orient și încă tocmai poporul român este ținta cea mai de aproape a uneltirilor Vaticanului.

Face se vor încercări nouă aici, încerca-se vor chiar în Bucuresci să pescuiască în tulbure și dacă nerușinarea va fi chiar plesnită în față, cum fusese mai astă iarnă la Atheneu, — ea tot nu va înceta de a fi și rămâne nerușinare, fie chiar și sub masca credinții, fie sub ori ce mască va căuta să se virască între noi și între fii neamului nostru.

Sufletele cumpărate pe bani, — aș au puțină valoare și o biserică trebuie să considere misiunea sa de îndeplinită, dacă ea fericesce pe fii ei, mulți puțini, câți are, dar nu de îndeplinită atunci, când de aceea nu îngrijesce, ci caută după alții necunoscuți.

Multe biserici stau să le ducă vântul, ear scolile lipsesc în multe locuri cu deseversire și dacă filerii lui Petru s'ar aduna pentru acelea, atunci am sări și noi în ajutorul lor, — dar încât scim noi, pentru acelea încă nu s'a trimis nici un crucer din vestitul Vatican și precum pe la anii 1850 veniau în Transilvania călugări și colectau pentru sântul munte Athos colecte, pe cari le sistase fericitul Șaguna și oprise sub grea răspundere preoților și poporului de a contribuî la ele, așa ar trebui episcopii greco-catolici să sisteze colectele printre români, cari seamănă cu: a căra apă în mare, și mai bine să adune bani, pentru scoalele și bisericile din eparchia lor.

Primind sfatul nostru, vor dovedi, că mai întâiu sunt români, apoi papistași.

Revista politică.

Diarele germane se ocupă tot mai serios cu svonul, ce se făcuse despre o întâlnire a împăratului Germaniei cu Țarul rusesc. După cât s'a scris

FOIȚA.

Ceva despre poesie.

II.

E adevărat, că figurile ca product al fantasiei împodobesc abstracțiunile, le fac mai sensibile, măresc frumșețea și crează materialul; dar est fenomen 'l aflăm chiar și în poeziile cele mai primitive.

Nu ajunge însă ca poesia să vorbească numai fantasiei, ci adevărata poesie vorbește în aceeași măsură și inimii. Așa dar ea ca lucș al rațiunii țintesece a nobilita inima.

O poesie ne înfățișază totdeauna un obiect, ce ne desfășură cuprinsul poesiei, s'au cu alt cuvânt: condițiunea ideală a poesiei, care e tot atât de necesară ca și condițiunea materială. Nici fără una, nici fără alta, nu se poate inchipui măcar o poesie în adevăratul înțeles al cuvântului.

Ideile exprimate deci de poet alcătuesc o a doua condițiune a poesiei. — Horaș se exprimă astfel art. poet:

Scribendi recte sapere et principium et fons.

Condițiunea ideală a poesiei o vor forma deci sentimentele. Și pentru ce ele? — Pentru că sunt fenomene caracteristice ale tuturor oamenilor!

Ca să ne lămurim și mai bine să ținem — si licet —: că un învățat, care are pretensiune de poet, ar stihui toate regulile din matematică în cuvinte frumoase, alege — se înțelege cam cu greu, — și culminațiunea stihuirei o ar ajunge în logaritm, lui Brigg sau în minunata descoperire proaspătă a unei legi naturale; o să numim stihuirea aceea „poesie.” — nu.

Di T. Maiorescu astfel definesce: ideea sau obiectul exprimat prin poesie e totdeauna un simțământ sau o pasiune și nici odată o cugetare esclusiv intelectuală, s'au care se ține de țărimul scientific, fie în teorie, fie în aplicare practică; ear Klopstok se exprimă astfel: *Ein Gedicht ohne Handlung und Leidenschaft ist Leib ohne Seele.*

E necesar ca ideea să fie cât mai mărginită, pentru ca să câștigăm un avantajiu poesiei, căci numai astfel exprimându-se trumosul sub o formă sensibilă, ne nutrim spiritul, se îmbogățesc ideile și procură răpaus inteligenții, și asta e și chemarea poesiei și a celorlalte arte.

Dar ca poetul să poată provoca, el însuși trebuie să fie cuprins de sentimente, căci altcum cuvintele vor inchipui un ce: sec, rece și fără viață. Klopstok scrie: *Die Dichter, die nur spielen, verstehen nicht was sie,*

und was die Leser sind — der rechte Leser ist kein Kind; er mag sein männlich Herz viel lieber fühlen als spielen.

Ori cât ar fi de puternic curentul de sentimente, care a cuprins inima poetului, dacă poetul va psalmodia mereu și nu va trece *grabnic* dela un moment la altul, poesia e greoaie, și deșteaptă disgust; poetul să mai observe apoi ca obiectul poesiei să apară *interesant* și spre scopul acesta să se folosască de puțină esagerațiune; ori să și ficeze un *punct de culminațiune*, unde fantasia, rațiunea și inima să și manifesteze influința lor într'un astfel de mod, ca fenomenul să ne înfățișeze iscusința poetului.

Pentru ca poetul să nu psalmodieze în contînuu, adecă, ca poetul să nu tot îndruga la o idee, e de lipsă a și statorî un raport între ideii și cuvinte. Puține ideii: puține vorbe, multe ideii: ear puține vorbe, dacă se poate, așa, ca nici o vorbă să nu fie de prisos, căci vorbele de prisos nu sunt de folos!

Să aducem de esemplu și următoarea strofă a lui I. Văcărescu:

Într'o grădină
Lâng'o tulpină
Zări o floare, ca o lumină.
S'o taiu să strică,
S'o las mi-e frică
Că vine altul și mi-o ridică.

* (După bal.) Scumpă Antonie, tu nu sci cum se te porți. Cu domnul cel blond ai dus-o prea departe. Sci bine, că tu ești, măritată...!

D'a în adevăr; dar el n'a știut o!

* (Adam și Eva.) Costica și Marioara veniau dela școală. În o fereastră vedură pe „Adam și Eva în paradis”, desemnați. Stătură curioși în loc și descifrară cu multă osteneală inscripțiunea.

— Aș voi să știu totuș, Costică, dise Marioara, care 'i Adam și care Eva?

— O, proasto! dise băețelul, întâiu trebuie să se îmbrace și atunci se poate sci, care e Adam și care Eva.

* (D'ale copiilor.) Vasilică aici ai un măr, împarte-l creștinesce cu sora ta.

— Cum se împarte creștinesce mamă?

— Să dă jumătatea mai mare la celalalt. — Atunci Vasilică dă mărul sorioarei sale și îi dăce:

— Împarte-l tu creștinesce.

* (Bună recunoștință.) Ve recomand pe dl N. pentru postul de cassar în afacerile Dv.

Ce avantajii posedă acest domn?

Este olog de amândouă picioarele și umblă cu cărji.

* (Bibliografic.) În zilele acestea va apăre în editura lui H. Zeidner, librar în Brașov:

„Fisică pentru școlile populare,” lucrată pe basa normativului școlar din 1882 de Dionisie Făgărășan profesor. Cu preste 70 de ilustrațiuni intercalate în text.

„Geografă pentru școlile medii,” lucrată pe basa planului ministerial, după Dr. Laky de Dionisie Făgărășan și Andreiu Bârsan profesori, tom. II. Europa afară de regiunea Mării-Mediterane.

Imediat după aparițiunea acestei părți se va pune sub tipar din „geografia pentru școlile medii,” tom. III. geografia Asiei, Africei, Americii și Australiei.

— A apărut în Gherla: „Cuvântări funebrele și iertăciuni,” din autori renumiți, prelucrate de Titu Budu paroch protopop în Sat Șugatag. Tom. II. Prețul 1 fl. v. a.

— „Școala și familia,” foaie pentru părinți și învățători, apare în Brașov. Nr. 10 cuprinde următoarele: Cum să fie învățământul religiunii. — Cum petrec unii învățători în vacanțele de vară? — Din

„Fisica pentru școlile populare” de prof. Dionisie Făgărășan. — Sentințe — Bibliografie. — Diverse. — Posta redacțiunii.

— „Tara nouă,” revistă științifică, politică economică și literară, apare în Bucuresci Nr. 4 are următorul sumar: Discursuri pedagogice ale d lui D. A. Sturdza. — Tu ce încriptă întunecoasă, poezie. — Documente de limba și literatura Macedo-română. — Alăvdarea a Occitaniei, traducție. — Studiul religiunii, conferință. — Ali-Pașa di Jannina; Dorulu a Patridăliei. — Cătră Pind, poezie. — Câteva cântece vechi populare române. — Bibliografie

„Amicul Familiei,” diar beletristic și enciclopedic literar cu ilustrațiuni, apare în Gherla Nr. 17-18 are sumariul: Școala civilă de fete cu internat ridicată în Sibiu prin Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român — Literatura provensală. — Ultimul sihastru, fine. — Străda Carmen Sylva, roman — urmare. — Economia domestică. — Diverse.

Loterie

Sâmbătă în 10 Septembrie 1887.

Buda: 21 16 67 75 70

Nr. 350. [1665] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci dela școlile confesionale gr. or. din comunele mai jos însemnate ale protopresbiteratului Zarandului, se escrie concurs cu termin de 20 de zile dela prima publicare.

1. Buceșiu, cu salariu anual de 150 fl. și 2 orgii de lemne.

2. Cebea-Caraciu-Rișca, cu salariu anual de 210 fl., quartir liber, folosirea grădinei școlare și 3 orgii de lemne, din cari are a se încălzi și școala.

3. Peștera, cu salariu anual de 80 fl., quartir liber și 2 orgii de lemne.

4. Ribicioara de jos și de sus, cu salariu anual de 160 fl., quartir gratuit și 2 orgii de lemne.

Cererile concursuali instruite conform legilor în vigoare sunt a se trimite subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Brad, la 17 August, 1887.

Vasilii Dămian,
protpresbiter.

Nr. 53. [1657] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învățător, la școala poporală din comuna

Runcșor cu filia Vica, în protopresbiteratul Iliei-murășene, se escrie concurs cu termin până la 20 Septembrie st. v. a. c.

Emolumentele:

1. 120 fl. v. a. în bani; 2. 120 ferdele (à 16 cupe vechi), jumătate grâu și jumătate cucuruz în boambe; 3. 3 stângini lungi □ lemne, de unde are a se încălzi și școala; 4. folosirea grădinei școlare și quartir în edificiul școlii.

Doritorii de a ocupa acest post au să producă următoarele documente:

a) Atestat de moralitate și purtare bună.

b) Testimoniu școlar, că au absolvat preparandia în toată regula și că posedă atestatele de calificățiune recerute prin legea școlară.

c) Atestat medical cumcă este deplin sănătos.

Alesul învățător are pe rând a ține strană într'o biserică și cealaltă în întreg anul școlar.

Concursele instruite în modul arătat sunt a se subșterne la P. O. oficiu protopresbiteral în Ilia mureșană până la terminul mai sus indicat.

Comitetul școlar gr. or. în conștelegere cu P. O. Domn protopresbiter tractual.

Runcșor, 18 August, 1887.

Ioan Iacob,
preș. com. școlar.

Nr. 5597.

[1667] 2—3

Publicațiune.

Licitațiunea pentru arândarea pășunatului iernatic de oi pe hotarul Sighișoarei pro 1887/8 se va ține în **1 Octombrie n. a. c. la 11 oare a. m.**, în cancelaria locală a magistratului.

Cei ce vor să liciteze sunt datorii ca înainte de începerea licitațiunii să depună un vadiu de 50 fl., resp să-l alătore ofertei lor scrise.

Condițiuni mai detaiate despre licitațiune, se pot primi în oarele de oficiu obicinuite la oficiul local.

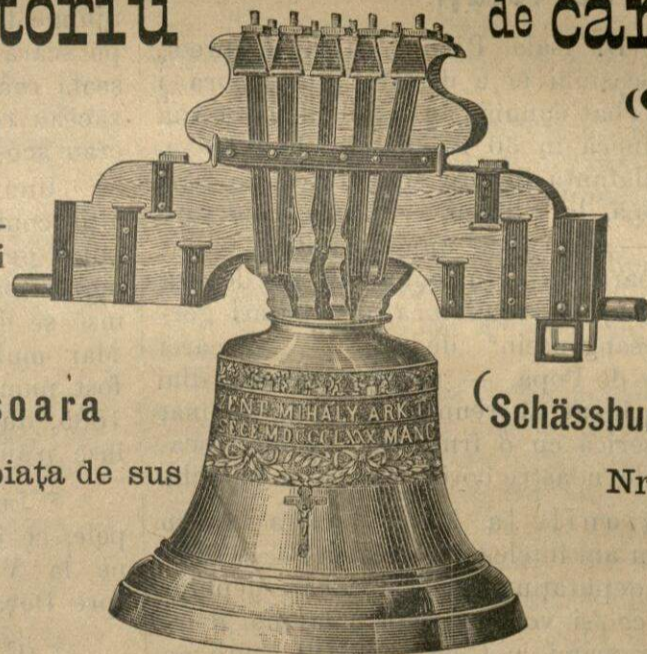
Sighișoara, 1 Septembrie, 1887.

Magistratul orașenese.

Mihaile Manchen, vârsătoriu de campane

(Clopote)

și de construcțiunea cea mai nouă

cu sul sucitoriu

in Sighișoara

piața de sus

(Schässburg-Szegesvár)

Nr. 168

o firmă, ce există dela anul 1822 și se bucură de un renume bun, se recomandă tuturor comunelor bisericesti a lifiera și repara clopote de toată mărimea cu coroana de stejar ori de fer legat, face și scaune de clopote din fer bătut pentru unul sau și mai multe clopote cu prețurile cele mai convenabile. Comandele se efectuează și în depărtare. Clopote mai mici sunt în tot timpul gata. Solvirea se va primi și în rate. [153:] 9—10

Sternberg Armin

Fabrică pentru instrumente musicale, Budapesta VII Bezirk, Kerepesi-ut Nr. 36.

Fabricațiune și mare magazin de instrumente cordale, pentru batere și suflare, numai de calitate escelentă.

Nou! flauta-harmonică

cu 12 clape, tonuri foarte încântătoare, pentru ori cine, tiner ori bătrân, îndată poate cânta. Prețul 2 fl.

Mare magazin de Ariston, Xiophon, Orpheus, Symphonion cu notele lor. Reparaturile se efectuează iute, bine și eștin. Instrumente vechi se cumperă. Cataloage mari, ilustrate cu circa 300 de ilustrațiuni la cerere se trimt gratis și franco. Pentru harmonică și harmonium Preț-curante separate cu ilustrațiuni.

[1582] 19—20

Medicament

pentru

boala de fungie,

tuberculosă (oftică), astmă (respirațiune), catar cronic de plumâni etc. prin

Ecșhalațiune de gas (cu ajutoriul injeștiunii rectale).

Necredutul, idealul admirabil și nerealisabil al medicilor, se poate efectui sigur și de tot prin mijlocul acestei metode de cură! Despre efectul medical sigur și admirabil mărturisesc următoarele espuneri alăturate în scurt, dar mai ales atestatele profesorilor de renume european, și cari se legitimează prin prescripțiile medicale prezente din și afară din țeară:

„Adeseori chiar după trei întrebunțări a ecșhalațiunii de gas cu ajutoriul injeștiunii rectale pere: tusea, frigurile, scuiparea, (flegma) și mirosul greu de sudoare Greutatea corpului se sporesce pe septemână cu 1/2—1 klgram. Pațiientul se vindecă și și poate ear începe activitatea obositoare a vieții.

„La astmă, după o 1/2 de oară dela întrebunțarea ecșhalațiunii de gas, i-se dă un indem pentru respirațiune. La întrebunțarea mai departe a curei nu se mai repeșesc atacurile.” Chiar și coardele vocale distrucate și plumâna pe jumătate distrucată încă se vindecă. Dintre 30 de paciienți în ultimul stadiu al tuberculozei s'au mântuit toți de tot prin mijlocirea injeștiunii de gas.

Precum în cele mai mari spitaturi din lume, astfel și în spitalul imperial reg. comun din Viena află aparatul ecșhalațiunii de gas cea mai mare întrebunțare. — Atestatele celor vindecați o dovedesc.

Aparatul ces. reg. a. p. al ecșhalațiunii de gas (injeștiunii-rectale) este complet, cu adausul la producerea gasului, dimpreună cu inștruțiunea întrebunțării pentru medici; și pentru întrebunțarea însași a bolnavilor prin

Dr. Carl Altmann, WIEN, VII. Mariahilferstrasse Nr. 80, se poate primi pentru 8 fl. și 30 cr. pentru pachetare, cu bani gata sau cu rambursa postală.

Cura în sine nici nu molestează și nici nu strică.

[1588] 27—50